

POTŘEBUJE ČESKÁ REPUBLIKA ARMÁDU?

Velkým, navíc s časem rostoucím dluhem nynější Armády České republiky na cestě do nové demokratické společnosti je, že nepovažuje za nutné se kvalifikovaně vyjádřit k výsledkům průzkumu veřejného mínění o potřebě armády a schopnosti hájit státní nezávislost.

V tisku uveřejněné výsledky anket (červenec 1993), vyjadřující se k existenci AČR, uvádějí:

- * v 55 % odpovědí občané považují armádu pro ČR a její současné podobě za zbytečnou,
- * v 66 % odpovědí občané soudí, že Armáda ČR agresi nezabrání,
- * ale v 90 % odpovědí občané zároveň soudí, že **nezávislost státu je třeba hájit za každou cenu.**

Podívejme se na tyto názory očima vojenského profesionála. Touha občanů po nezávislosti je pochopitelná, je ale reálně dosažitelná jen v podmínkách srovnatelné všestranné soběstačnosti státu. Z prosté logické představy však vyplývá, že ve dvou nejpodstatnějších oblastech, tj. v oblasti ekonomické a bezpečnostní, je soběstačnost, a tedy i nezávislost nedosažitelná.

V **bezpečnostní oblasti** by základní garant nezávislosti, armáda, zákonitě musela disponovat výkonností vždy vyšší než jakkoli silný agresor.

K jejímu dosažení by však musela disponovat pochopitelně i příslušným rozpočtem, a to nejméně na úrovni světové mocnosti, neboť i ta může být agresorem.

Uvážíme-li dále, že i agresori se mohou sdružovat, dojdeme k poznání, že svou **absolutní nezávislost nemůže zajistit v osamocení ani ten nejsilnější stát.**

Reálné řešení tedy spočívá jen v členství ve vojensky dostatečně výkonné a politicky přijatelné koalici. Nikoli tedy v koalici jakékoli.

Teoreticky může mít členství v koalici dvě limitní podoby, a to:

♦ „Koupeného“ bezpečnostního krytí „na klíč“ bez vlastní spoluúčasti na rozhodování a realizaci, tedy v nejdražší formě a za cenu plné ztráty suverenity a nezávislosti. (Tuto „službu“ nám ochotně, a nutno přiznat, že v době, kdy jsme mohli tyto služby platit i účinně, poskytovala Varšavská smlouva, neboť přínos tehdejší přebujelé a nákladné armády ČSSR pro vlastní suverenitu byl prakticky nulový.)

◆ S maximální „spoluúčastí“ fungující navíc na principu reciprocity, tedy jen za minimalizované „pojistné“ a s nejmenším omezením nezávislosti. (V tomto případě logicky platí, že čím vyšší je hodnota spoluúčasti, tím menší je omezení nezávislosti.)

Je pochopitelné, že **výše spoluúčasti je identická s výkonností vlastní armády**, která by měla být schopna právě do výše této výkonnosti úspěšně zabezpečit stát a jeho nezávislost ve vlastní režii.

Proto je v zájmu každého státu, jemuž hodnota (míra) nezávislosti není lhostejná, aby:

- ▲ Na vlastní krytí nezávislosti vyčlenil nejvyšší možnou část rozpočtu, aniž by však její výší ohrozil obecnou státní politicko-hospodářskou, sociální a kulturní prosperitu.
- ▲ Za tyto prostředky vybudoval vlastní armádu, a to ne opět jakoukoli, ale z hlediska světového vojenství maximálně výkonnou.
- ▲ S takto dimenzovanou spoluúčastí vstoupil na principu reciprocity do dostatečně výkonné, na demokratických principech založené a jednající koalice.
- ▲ Tato koalice se zavázala pokrýt tu část spektra možných ohrožení z těch, která státu hrozí, na jejichž neutralizaci (odvrácení) nemá stát vlastní síly a prostředky.

Vrátíme-li se tedy k uváděným výsledkům veřejného mínění, můžeme konstatovat:

① I nejsilnější stát není schopen v osamocení zajistit svou nezávislost v absolutní hodnotě. Žádané zabezpečení může dosáhnout jen v rámci koalice za cenu omezení nezávislosti. Podle svých možností by však měl usilovat o to, aby omezení nezávislosti bylo minimální.

② Míra omezení nezávislosti je dána hodnotou spoluúčasti státu na bezpečnosti zajišťitelné koalicí. Hodnota spoluúčasti je identická s výkonností vlastní armády. Armáda není proto zbytečná, ale naopak rozhoduje o míře nezávislosti státu, to jest o hodnotě jejího omezení. Je v zájmu oněch 90 % účastníků ankety, aby o vyšší rozpočtové částky, ale i o její využití bylo uvažováno vysoce uvážlivě.

③ Žádná armáda není schopna zabránit jakékoli agresi sama, tím méně Armáda ČR. To může docílit jen v rámci koalice. Sama však musí být schopna odrazit ty agresory, kteří nepřesahují hodnotu její výkonnosti limitované finančními možnostmi státu a dohodou s koalicí. V této podobě je armáda přípustně nákladná, maximálně výkonná, tedy maximálně rentabilní a společensky organická (přijatelá).

④ **Takovou armádu definovat je trvalým úkolem vojenské vědy** - přesně její strategicko-operační oblasti a prováděných analýz. Získané výsledky jsou pak podkladem pro tvorbu vojenské doktríny a základem tvorby strategické koncepce obrany státu.

⑤ Otázkou tedy není zda armádu ano či ne, ale **jaké výkonnosti armáda za peníze vyčleněné ze státního rozpočtu dosáhne a jak účinně vyřeší svou účast v odpovídající koalici.** Za této situace se pak objevuje jako rozhodující riziko skutečnost, že tento klíčový požadavek na vysoce efektivní armádu nemusí být v důsledku nesprávných rozhodnutí splněn. (Kompetentní orgány parlamentu by tedy neměly hledat řešení samy, ale důsledně žádat od představitelů armády kvalifikované, objektivní a důkladně prověřené odpovědi na v tomto směru správně položené otázky.)

⑥ Nepominutelným, latentním atributem schopnosti státu zajistit svou nezávislost je však i **vůle bojovat**, a to nejen u armády, ale především u všech občanů mimo ni, tj. **vůle použít k aktivní obraně** nejen armádu, ale **veškerý disponibilní obranný potenciál státu.**

(Jak je známo, právě nedostatek této vůle sehrál jednu z rozhodujících rolí v letech 1938/39).

⑦ Současné teoretické poznatky a zkušenosti ze světových válek přinášejí klíčovou změnu ve vzájemném postavení vojenských vzdušných a pozemních sil proti nedávné minulosti, především minulosti „varšavské“. Armády soudobého typu používají novou technologii vedení bojové činnosti a operací, ve kterých vystupují:

- * vojenské vzdušné síly (ofenzivní taktické letectvo a integrovaný systém PVO) jako tvůrci rozhodující části palebného výkonu,
- * pozemní síly (pozemní vojsko a logistika) jako tvůrci nutného zabezpečení a odolnosti státního území.

* * *

Potřebný rozbor této pro armádu prioritní problematiky může být dosažen:

- * vypracováním ucelené strategicko-operační teorie (modelu nultého řádu), zobrazující soudobou realitu v její konfliktnosti a dynamické podobě,
- * využitím možnosti metod operační analýzy a počítačového vybavení k vyřešení dostatečně informativního souboru úloh na požadované úrovni (operační i organizační).